

Recenzja

Czajkowski Szymon

Etyka w turystyce

Etyka w turystyce

Autorzy: Jan Sikora, Włodzimierz Kaczocho, Agnieszka Wartecka-Ważyńska

Wydawca: CeDeWu, Warszawa

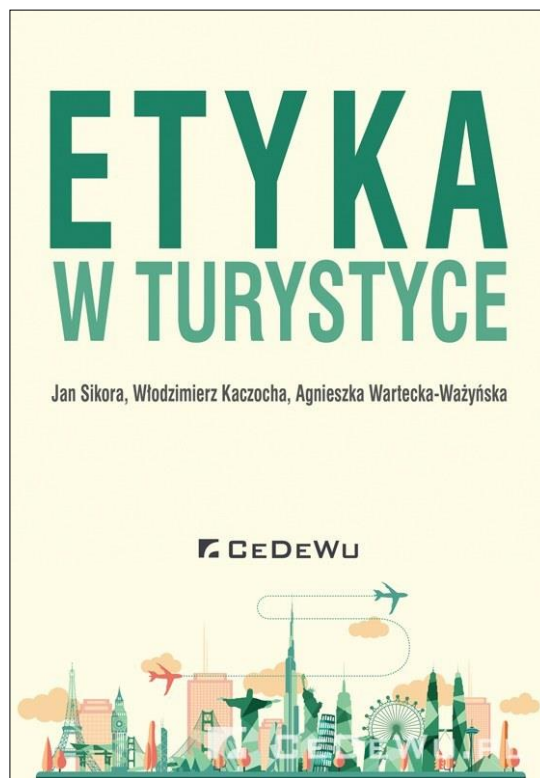
Data wydania: 2017

Liczba stron: 210

ISBN: 978-83-7556-828-8

Zgodnie z opisem, książka *Etyka w turystyce* może pełnić funkcję podręcznika dla środowisk akademickich (studentów i nauczycieli), słuchaczy studiów podyplomowych oraz szkoleń i kursów z turystyki. Ponadto do zapoznania się jej treściami jest zachęcana także kadra menadżerska, pracownicy podmiotów turystycznych, organizacje i stowarzyszenia turystyczne oraz pracownicy instytucji samorządowych. Bazując na własnym doświadczeniu nauki i pracy w każdej z wymienionych grup, prócz ostatniej, zdecydowałem się zapoznać z monografią i zastanowić czy może ona pełnić zadania podręcznika dla wymienionych środowisk. Tym bardziej, że autorzy wskazują, że książka jest pierwszym w literaturze polskiej monograficznym opracowaniem zagadnień i problemów etyki w turystyce.

Praca zbudowana jest z dwóch części o zbliżonej objętości. Pierwsza z nich dotyczy etyki opisowo-normatywnej, druga etyki normatywnej. Początek pierwszej części stanowią dwa rozdziały, których zadaniem jest wprowadzenie do tematu turystyki i etyki oraz wyjaśnienie pojęć wykorzystywanych w dalszej części pracy. W kolejnych trzech rozdziałach opisane zostały aspekty etyczne w przypadku poszczególnych grup społecznych oraz ich wpływ na otoczenie. Rozdział czwarty poświęcony jest relacji turystów z mieszkańcami i mieszkańców z turystami. Wyraźnie wyartykułowane zostały normy etyczne turysty wobec mieszkańców, nakazujące respektować miejscowe wartości, lokalną kulturę i tradycję. Dlatego interesujący jest sposób skonstruowania norm etycznych dla pracowników administracji samorządowej kształtujących politykę turystyczną. Co prawda, jako podstawowa została wskazana norma nakazująca dbanie z jednej strony o dobro turystów, a z drugiej także o dobro lokalnych mieszkańców. Niemniej bardziej szczegółowo zostały omówione działania, zapewniające komfort przyjezdnym. Normy etyczne pracowników administracji wobec mieszkańców zostały przedstawione w formie dwóch podpunktów. W dobie łatwych i tanich podróży oraz wobec coraz częstszych protestów mieszkańców przeciwko masowej turystyce, wydaje się, że przedstawione zagadnienia warto omówić nieco szerzej, z naciskiem na taki rozwój turystyki, który nie pogarszałby komfortu życia lokalnych społeczności. Zwłaszcza że monografia ma szansę stać się podręcznikiem wykorzystywanym przy kształceniu pracowników samorządowych odpowiedzialnych za turystykę. Piąty rozdział pracy

ukierunkowany jest na omówienie norm etycznych dla osób zajmujących się promocją turystyczną.

Wspomnianą wyżej równowagę pomiędzy oczekiwaniami turystów a komfortem życia mieszkańców, a także odpowiedni balans pomiędzy rozwojem gospodarczym a dbałością o dziedzictwo przyrodnicze postuluje idea turystyki zrównoważonego rozwoju. Jej realizacja nie może być pozbawiona aspektów etycznych, co prezentują autorzy w rozdziale szóstym pracy. Wskazano, że ludzkimi zachowaniami w turystyce nie powinny kierować jedynie czynniki ekonomiczne, lecz także wartości i normy moralne, tworzące podstawę turystyki odpowiedzialnej etycznie. Została ona dokładnie zaprezentowana w rozdziale siódmym wraz z jej wartością wychowawczą. Ponadto, autorzy argumentują potrzebę uwzględnienia etyki w programie kształcenia kadr dla turystyki.

Jak podsumowują sami autorzy, w części pierwszej pracy opisane zostały fakty i zjawiska oraz sformułowano sugestie jak być powinno. Z kolei druga część pracy ma charakter normatywny. W rozdziale ósmym zaprezentowano autorską koncepcję etyczną dla turystyki. Następnie (w rozdziałach dziewiątym i dziesiątym) przedstawiono projekty etosów zawodowych dla właścicieli i menadżerów oraz szefów instytucji zawodowych. Ograniczenie w tworzeniu koncepcji i kodeksów moralnych na łamach monografii jedynie do kierownictw przedsiębiorstw turystycznych, ma swoje uzasadnienie. Osoby pracujące na wszystkich szczeblach organizacji wykonują tak różne zadania i posiadają charakterystyczne dla siebie obowiązki, że nie sposób zaprezentować wartości i norm etycznych odpowiednich dla wszystkich grup zawodowych. Jednocześnie właściciele, szefowie czy menadżerowie mają największy wpływ na egzekwowanie zachowań etycznych w firmach i instytucjach turystycznych, dlatego stworzenie etosów dla tych grup zawodowych wydaje się być jak najbardziej zasadne. Tym bardziej, że jak wspomniano w rozdziale ósmym zaprezentowano koncepcję w odniesieniu do działalności turystycznej, którą stosować mogą wszystkie osoby zajmujące się turystyką. Wskazano w niej podstawowe wartości i normy etyczne wsparte klasycznymi cnotami etycznymi, które stanowią uniwersalną podstawę dla bardziej szczegółowych projektów etyczno-zawodowych.

W rozdziale jedenastym przedstawione zostały wartości i normy etyczne dla pracowników zajmujących się bezpośrednią obsługą klientów w turystyce, tj. dla przewodników i pilotów wycieczek. Z kolei w rozdziale dwunastym opisano metody urzeczywistniania etyki w zespole pracowników w branży turystycznej, a także argumentowano potrzebę wprowadzenia kodeksów etycznych. Na koniec pracy autorzy przypomnieli o społecznej odpowiedzialności biznesu, w tym także biznesu turystycznego.

Dokonując oceny książki należy odnieść się do stwierdzenia przytoczonego we wstępie recenzji, że monografia może być podręcznikiem akademickim a także zbiorem istotnych wskazówek i wytycznych dla kadry zarządzającej i pracowników branży turystycznej. W obu przypadkach należy uznać, że praca spełniałaby tak postawione zadania. Jak argumentują sami autorzy istnieje znacząca potrzeba, aby program kształcenia kadr dla turystyki rozszerzyć o zagadnienia związane z etyką. Monografia jest źródłem wiedzy, które może być wykorzystywane przez studentów. Co prawda istnieje ryzyko, że część zagadnień z zakresu filozofii i etyki, może okazać się dosyć skomplikowana. Niemniej w tym upatruje się funkcję nauczyciela czy wykładowcy, który przybliżyłby słuchaczom zagadnienia omawiane w pracy.

Z pewnością do książki powinny sięgać także osoby pracujące w branży turystycznej. W pierwszej kolejności menedżerowie przedsiębiorstw turystycznych oraz szefowie instytucji i organizacji turystycznych. Publikacja może być wykorzystywana jako wartościowa wskazówka przy kierowaniu instytucjami, m.in. przy formułowaniu postulowanych kodeksów etycznych.

Kolejną mocną stroną pracy, jest zbiór materiałów źródłowych zawartych w aneksie. Zebrane są w nim wybrane kodeksy etyczne, które mogą być wykorzystywane w trakcie zajęć

akademickich. Jednocześnie mogą stanowić bazę dla pracowników branży turystycznej przy opracowywaniu autorskich kodeksów etycznych. Ponadto monografia zawiera szereg informacji do których specjaliści zajmujący się badaniami nad turystyką mogą odwołać się w swoich pracach albo szukać uzasadnienia dla swoich twierdzeń w dyskusjach naukowych. Przykładowo, w rozdziale dotyczącym zasad etyczno-zawodowych dla przewodników i pilotów wycieczek można znaleźć argumenty przeciwko tzw. uwolnieniu tychże zawodów. Brak regulacji dotyczących pracy przewodników i pilotów znacząco utrudnia piętnowanie zachowań nieetycznych wśród przedstawicieli tych grup zawodowych.

Mając na uwadze dotychczasowy brak na polskim rynku wydawniczym pozycji tak rozległych zakresowo-treściowych, należy uznać, że podręcznik Jana Sikory, Włodzimierza Kaczochoy i Agnieszki Warteckiej-Ważyńskiej stanowi istotny wkład w literaturę naukową dotyczącą badanego tematu.